

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Заклучоци и препораки од 29. седница на Националниот совет за платни системи (НСП), одржана на 21.6.2017 година

1. Известување од Здружението на банкарството по Иницијативата на НСП за стандардизација на електронските кредитни трансфери

Во рамки на активностите за спроведување на Стратегијата за развој на платниот систем 2013-2017 година, а со цел да се зголеми ефикасноста на безготовинските плаќања и да се овозможи поширока употреба на електронските медиуми (интернет, мобилен телефон и сл.) за нивно извршување, НСП преку Здружението на банкарството покрена иницијатива до банките за воспоставување единствени технички стандарди и правила за електронските плаќања на клиентите, т.н. К2Б плаќања. Здружението на банкарство, со писмен допис од 28.4.2017 година, го извести НСП дека банките позитивно се изјасниле по иницијативата и истата формално ја прифатиле на 52. Седница на Здружението.

НСП изрази задоволство од подготвеноста на банките да пристапат кон стандардизацијата и заклучи дека со тоа е исполнет основниот предуслов за започнување на активностите. Притоа, ја задолжи Работната група за поддршка на операции, инфраструктура и стандарди (РГПОИС), најдоцна до 30.9.2017 година, да дефинира акциски план со предлог мерки што ќе се базираат на новините и стандардите на СЕПА по ова прашање, како платежна област кон која се тежнее.

2. Сумирање на резултатите од спроведените активности по Стратегијата за развој на платниот систем 2013-2017 година и подготовка за изработка на извештај за остварувањето

НСП ги сумираше резултатите од активностите на институциите и на работните групи за спроведување на Стратегијата за развој на платниот систем 2013-2017 година и констатира дека договорените задачи по одделните стратегиски насоки се во најголем дел завршени, иако со поспора динамика од првично договорената. Воедно, НСП заклучи дека треба да се пристапи кон изготвување извештај за остварувањето на оваа четиригодишна стратегијата и го задолжи претседателот на НСП да ги преземе потребните активности.

Народна банка на Република Македонија

бул. „Кузман Јосифовски-Питу“ бр. 1, 1000 Скопје, Република Македонија

Телефони: 02 3108-108 (Централа); 02 3108-319

Факс: 02 3108-357 (Централа); 02 3122-109

www.nbrm.mk

Генералните заклучоци за остварувањата по одделните стратемиски насоки се:

Стратемиска насока 3.1. Правна рамка – усогласување со законодавството на ЕУ. Министерството за финансии ја оствари договорената *техничка помош од ЕУ* за натамошно усогласување на законодавството *во областа на движењето на капиталот, плаќањата и финансиските услуги – пазар на хартии од вредност и инвестициски услуги*. Притоа, во соработка со странските експерти и со активна вклученост на експерти од домашните надлежни институции, Народната банка и од Комисијата за хартии од вредност, е подготвен текст на нови национални прописи во кои се пренесени соодветните регулативи и директиви на ЕУ. Имено, *подготвен е текст на нов Закон за платежни услуги и системи и текст на подзаконските акти* со коишто подетално би се регулирале лиценцирањето на платежните институции и на издавачите на електронски пари, лиценцирањето на операторите на платните системи и користењето на сметките за плаќање и на платните инструменти, како и *текст на нов Закон за финансиски инструменти и текст на нов Закон за проспекти за хартии од вредност и обврски за транспарентност за издавачите*, со препораки за подобра примена на овие два закона. Со цел до Владата на РМ да се достави нацрт-предлог на новите прописи што е усогласен помеѓу сите засегнати страни, Министерството за финансии треба *до крајот на септември 2017 година* да го достави текстот на новите прописи на разгледување и мислење до НСП, а потоа и на јавна расправа. *НСП се договори да го разгледа текстот на новите прописи веднаш по добивањето и да организира постојана стручна расправа, т.е. сè до нивната финализација како нацрт-предлог за разгледување и усвојување од страна на Владата на РМ. На тој начин, банките, операторите и другите учесници во системите за плаќање и порамнување ќе можат организирано и навремено да се подготват за новините, но и да ги согледаат евентуалните потешкотии и да посочат начин за нивно надминување, со што би се обезбедиле услови за квалитетна и конзистентна примена на новата регулатива по нејзиното донесување.*

Стратемиска насока 3.2. Платежна статистика – унапредување на националната платежна статистика и усогласување со методологијата на ЕЦБ. Повеќето од планираните активности по оваа стратемиска насока се остварени. Имено, *Народната банка од ноември 2016 година започна со објавување месечни податоци за платежните услуги, инструменти и системи според методологија што е усогласена со методологијата на ЕЦБ*, со почетен период од јануари 2016 година.

Стратемиска насока 3.3.1. Платни инструменти – ревизија на постојните и воведување нови врз основа на стандардите и правилата на СЕПА. Крајните резултати по оваа стратемиска насока *зависат од донесувањето на новиот Закон за платежни услуги и системи како и на подзаконската регулатива со којашто подетално ќе се регулира користењето на платните инструменти*. Имено, новата регулатива ќе овозможи:

- да се надмине постојната состојба на примена на различни технички стандарди при извршувањето на кредитните трансфери во земјата, согледана со деталните анализи на

задолжените работни групи при НСП и *да се воспостават единствени технички стандарди според правилата и стандардите на СЕПА;*

- *да се воведат нов инструмент за извршување на плаќањата, т.н. инструмент за директно задолжување, за чијашто примена, преку НСП и соодветните работни групи, се извршени одредени технички подготовки;*
- *за прв пат да се регулира извршувањето на плаќањата со платежни картички.*

Стратегиска насока 3.3.2. Системи за клиринг и порамнување – постепена примена на европските стандарди и правила за работа. Спроведувањето на оваа насока *ќе биде овозможено со донесувањето на новиот Закон за платежни услуги и системи, односно со подзаконската регулатива со којашто подетално ќе се регулира лиценцирањето и работата на операторите со системите за плаќање и порамнување.* Поточно, се овозможува системски да се пристапи кон воспоставувањето единствени технички стандарди за работа на операторите на одделните системи, коишто од нивното поставување во 2001 година до денес работат по различни сопствени стандарди и за да обезбедат интероперабилност, користат додатни софтверски решенија – состојба што, исто така, беше утврдена со анализите на соодветните работни групи при НСП.

Стратегиска насока 3.4. Интерен платен систем за државните органи и институции (ТС и ЗТС) – поголема функционална поврзаност со другите платни системи во земјата. Министерството за финансии во соработка со странските експерти ангажирани од ЕУ по проектот за модернизација на Трезорскиот систем (ТС), *работи на изнаоѓање решение за приспособување на сметките на буџетските корисници кон стандардите ИБАН,* со што би се надминала состојбата на користење различни инструменти за извршување на плаќањата во земјата преку ТС од инструментите што се користат за извршување на плаќањата на другите субјекти преку банките.

Стратегиска насока 3.5. Надворешни плаќања – зголемување на ефикасноста преку постепено укинување на обврската на банките да известуваат за платните трансакции со странство за потребите на статистиката на билансот на плаќања. НБРМ ја подготви договорената анализа за потребните средства и капацитети за преминување од индиректен кон директен начин на прибирање на податоците за составување на билансот на плаќања на РМ, што НСП би ја разгледал на наредната седница. Сепак, *останува заклучокот дека намалувањето на статистичкиот товар би можел само делумно да придонесе за подобрување на ефикасноста и дека главната пречка е обврската на банките за претходна контрола на надворешните плаќања и обезбедувањето на потребните документи за истото, за чиешто надминување се потребни измени во Законот за девизно работење.* Од овие причини, НСП смета дека надлежните институции треба да започнат активности за согледување на можностите на земјата за преминување во повисока фаза на либерализација на трансакциите со нерезидентите и за овозможување на резидентите правни лица да

располагаат со девизи и за други цели, освен за плаќање на обврските кон странство, што би требало да се има во вид при дефинирањето на целите за новата четиригодишна стратегија.

Стратегиска насока 3.6. Надзор над системите за плаќање и порамнување – натамошно усогласување со меѓународната методологија и стандарди за работа на системите за плаќање и за порамнување на хартиите од вредност. Народната банка на почетокот од 2016 година донесе нова подзаконска регулатива за надгледување на системите за плаќање, усогласена со најновите меѓународни Принципи за инфраструктурата на финансиските пазари на Банката за меѓународни порамнувања и на Меѓународната организација на комисии за хартии од вредност, со примена од 10 август 2017 година. Соодветна регулатива за надгледување на платната инфраструктура поврзана со порамнувањето на трансакциите со хартиите од вредност треба да донесе и Комисијата за хартии од вредност, за што НСП се договори да посвети повеќе внимание при разгледувањето на текстот на новите прописи од оваа област.

3. Подготвителни активности за изработка на предлог за нова четиригодишна стратегија за развојот на платниот систем во Република Македонија.

НСП оцени дека постигнатите резултати од спроведувањето на Стратегијата за развој на платниот систем 2013-2017 година се основата за дефинирање на насоките за развојот во наредниот четиригодишен период, но и дека нивното практично остварување зависи од донесувањето на новата правна рамка. Оттаму, НСП заклучи дека стратегијата за натамошниот развој на системите за плаќање и за порамнување на хартиите од вредност треба да се надоврзи на промените и состојбите во оваа област што ќе ги овозможи новата регулатива, и дека последователно ќе се утврди периодот за кој би се однесувала. Воедно, НСП се договори да ги започне подготвителните активности за дефинирање на идните стратегиски насоки што не се поврзани со правната рамка, а се однесуваат на зголемувањето на ефикасноста на плаќањата преку примена на новите технологии и воспоставување единствени национални стандарди за размена на податоците.

Претседател на
Националниот совет за платни системи и
советник на гувернерот
за платни системи и евроинтеграции

Емилија Нацевска с.р.